

Achtergrond. Niks dan ellende met die Olympische Winterspelen

Voor doden moet je bij de Winterspelen zijn, of voor een smeug verhaal over doping of omkoping. En dat zijn lang niet de enige problemen waarmee de olympische beweging te kampen heeft.

HANS VANDEWEGHE

SNELLER EN GEVAARLIJKE

Kolonel en ridder Raoul Mollet, voormalig voorzitter van het Belgisch Olympisch en Interfederal Comité (BOIC), was een man van aanzien in olympische middelen. Toch schopte hij het nooit tot lid van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) omdat hij zentral Frans was en vooral omdat hij het hart wel heel erg op de tong had.

Hij introduceerde mij in de internationale sportpolitiek. Enkele statements: "Ezoute, non grand, drie van de vier IOC-leden sind des cons en weten nit waarover ze het hebben. En die Winterspelen, daar moeten we zo snel mogelijk van af. Dat is voor toeristen".

We schrijven 1993, een jaar na de wintereditie in Albertville en de Zomerspelen in Barcelona. Albertville had klauwen vol geld gekost, maar elfende wel de weg voor de ontwikkeling van tal van nieuwe skigebieden. Barcelona transformeerde van een gure havenstad tot sexy citytripbestemming. De olympische wereld was in die jaren op haar sterkst en had in 1996 een visionaire beslissing genomen. In wat leek op een bui van overmoed, had Juan Antonio Samaranch, de sportpauze voor Jacques Rogge, zijn IOC zover gekregen dat ze de Winterspelen zouden weghalen uit het jaar van de Zomerspelen. Zijn oorspronkelijk bedoeling met die move was de sponsors twee keer

waar voor hun geld te geven, gespreid over de olympische cyclus van vier jaar, en tegelijk de wereldvoetbalbond FIFA stokken in de wielen te steken. Voortaan zou in het jaar van de wereldcup het eerste mondiaal sportevenement de Olympische Spelen zijn. En zo kregen we twee jaar na Albertville (1992) alweer Winterspelen, in Lillehammer in Noorwegen deze keer.

Daar was ook een verhaal aan verbonden. Samaranch was na de democratisering van Zuid-Korea, waar de junta de macht had afgestaan en verkiezingen uitgeschreven, ervan overtuigd dat zijn Olympische Spelen van 1988 in Seoel de trigger waren geweest van de politieke shift. Het IOC verdiende daarvoor de Nobelprijs voor de Vrede, vond de kleine Spanjaard.

Om Noorwegen, dat de Nobelprijs uitreikt, ter wille te zijn, werd niet toevoeging het kansloos geachte Lillehammer gekozen boven het Zweedse Östersund. Die Nobelprijs ging niet door omdat de Noorse pers erachter kwam. Vanaf Lillehammer zouden de Winterspelen tot meer ellende leiden dan de olympische familie lief was en haar tot aan de afgrond duwen. U denkt allicht dat we een wintersportland zijn geworden met onze 22 atleten onder de 3.000 die in Pyeongchang vanaf vandaag zullen optreden. In Chamonix, bij de eerste later-

nationale Wintersportweek, postuum tot eerste Olympische Winterspelen omgedoopt, waren we ook al met 18 Belgen op slechts 258 deelnemers.

We brachten in het bobseizoen een bronzen medaille mee naar huis. We, dat waren Charles Mulder, René Mortiaux, Paul Van den Broeck, Victor Verschueren en Henri Willems. Toen mocht je nog kiezen: bobben met vijf of vier.

Probleemspelen

Chamonix 1924 was een folletje van enkele leden van het Internationaal Olympisch Comité. Het dient gezegd dat Antwerpen 1920 het proces had versneld door te allen prijze ijshockey en kunstschaatzen in het programma van de Zomerspelen te willen opnemen. Ook al vonden die wedstrijden in april plaats, ze werden gigantische mislukkingen. Als er al werd geschaatst in het Palais de Glace (later de garage Leopold in de Henri Van Heyckstraat, afgebroken in 2016), was dat op erg koud water maar niet echt op ijs.

In juni 1921 stemde het IOC in met wintercompetities en koos voor Chamonix, gevolgd door zomercompetities in Parijs. 1924 was een succes en werd postuum gepromoveerd van Winterfestival tot de Olympische Spelen-status.

De wintereditie van 1928 kreeg meteen te maken met een fenomeen dat we vandaag ook kennen: het was warm in Sankt-Moritz en heel wat sporten konden niet doorgaan. Van sneeuwkanonnen en sneeuwstoklagage was nog geen sprake.

Winterspelen stond van af geldijk met probleemspelen. In 1936 zou skiën op het programma komen, maar het IOC sloot beroeps-skiërs zoals skileraars uit. Sport was volksverheffing voor amateurs, vond het IOC, en heel lang bleven Winterspelen het toneel van de beter begoede toerist met een passie voor snelheid op ijs of sneeuw. Die moeilijke relatie met profsport werd op de spits gedreven in 1972, toen zelfs de Oostenrijkse skierskiër Karl Schranz werd geweigerd omdat hij ooit ergens een keertje startgeld had gekregen.

Intimideerden kregen de Winterspelen steeds meer kritiek omdat ze te gevaarlijk zouden zijn. In Innsbruck in 1964 waren twee doden gevallen op training, een skiër en een Britse rodelaar. Rodelen (skeerijden op de rug) was niet toegevoegd aan het programma. Voor de Spelen van 1976 was Denver gekozen, maar die moesten het event teruggeven na een negatief uitvalgeval bevestiging van de bevolking.

Verzet van de locals zou een constante worden, in zoverre dat voor de Spelen van 2022 alle kandidaat-steden onderweg afhaakten, op Almaty in Kazachstan en Beijing in China na. Uit armoede blijft het olympisch wintercircus na Pyeongchang gewoon in Azië en trekt zowaar voor het eerst in de geschiedenis in de winter naar een stad die ook al eens de Zomerspelen (2008) heeft georganiseerd.

Klimaat wordt de uitdaging. Een ijsbal krijg je zelfs in de woestijn koud, maar voor outdoorskicompetities zijn temperaturen rond of onder het vriespunt nodig

VAN CHAMONIX 1924 TOT BEIJING 2022

► Deelnemers aan de skicross stormen naar beneden tijdens Sotsji 2014. Spektakel en valpartijen gegarandeerd. © PHOTO NEWS

Japane vazen en andere geschenken naar hun hollen te slepen.

Grote verliezers van die verkiezingen waren de mormonen van Salt Lake City. Ze hadden hun ogen de kost gegeven, maar openlijk cadeaus uitdelen kon na Birmingham niet meer omdat de wereldvreemde ascet en Opus Dei-lid Samaranch het ervan op zijn heupen had gekregen. Salt Lake nodigde bijgevolg alle leden uit zo vaak ze wilden en pelde tussen vier muren naar hun verzueringen. Die tactiek loonde: in 1995 kreeg het de Winterspelen van 2002.

Vier jaar later bleek hoe het er in die één-op-ééngepreken was aan toe gegaan. Salt Lake had opnieuw het beste dossier en kon rekenen op heel wat steun, maar kon zich geen verlies veroorloven. Het kocht veiligheidshalve een twintigtal IOC-leden om. Het SLC-schandaal kostte de kop van tien onder hen; vier stapten zelf op en zes werden uitgesloten.

Al bij al was het grappig, zoals de Afrikaanse IOC-leden die zich tot twee keer toe lieten ontvallen om te leren skiën en zich en passant ook een nieuwe knieprothese lieten aanmeten of een studieboek voor hun kinderen regelden. Jean-Claude Gangs uit de Republiek Congo (Brazzaville) was het inhaalst. Hij kocht en verkocht ter plekke villa's, met winst, kreeg geld op zijn rekening om de Afrikaanse sport te ontwikkelen en was zich van geen kwaad bewust.

Die SLC-affaire zweerde uit in 1999 omdat een Zwitsers IOC-lid het niet langer kon aanzien. De olympische beweging stond aan de rand van de afgrond, maar de dopingperikelen na de Festina-Tour een jaar eerder waren niet iets acuter en zorgden op tijd voor afleiding.

De Spelen van Salt Lake 2002 zelf waren prima georganiseerd, maar werden om totaal andere redenen de meest controversiële, al hadden we toen Sotsji 2014 nog niet gehad. Voor het eerst – niet toevallig onder het pas verworven voorzitterschap van Jacques Rogge – werden gouden medailles afgenomen nog tijdens de Spelen zelf. Nog wel vijf-drie van de Duitse Spanjaard Johan Mühllegg en twee van de Russinnen Larisa Lazoeitina en Olga Danilova. Drie langlaufers, drie keer positief op Aranes, de lang werkende vorm van de bloed doping eps.

Poetin bemoeit zich

Het dieptepunt beleefde de kersverse IOC-voorzitter in Salt Lake met het kunstschaatzen, toen een Frans jurylid bekende dat ze zich had laten omkopen door een Russische zakenman om het Russische paar ten nadele van de Canadese favorieten te laten verliezen. De Canadese Jamie Sale en David Pelletier kregen later die week als nog hun goud. Het werd de eerste maar niet de laatste keer dat Vladimir Vladimirovitsj Poetin zich met het IOC zou bemoeien, toen hij zijn telefoon nam en zijn "ongehusheid" over de anti-Russische houding in de wereldsport aan Rogge kenbaar maakte.

Het schandaal van Salt Lake in 2002 was een alderdijge vergelijking met Sotsji, vier jaar geleden, toen de olympische beweging door het diepste dal ooit moest. Noot in de geschiedenis van de sport werden uitslagen op een dergelijke massale schaal vervalst en zijn achteraf zoveel medailles afgenomen. In een fel verbeterd dopingklimaat fraudeerden de Russen er dicht op los met de hulp van de geheime dienst en het sportministerie. Ze wonnen en verloor veel medailles, maar van die 35 moesten ze er al 13 teruggeven. Na een recente uitspraak van het Arbitragebureau voor de Sport (TAS) ontsnapt een aantal atleten aan de straf, maar er is nog beroep mogelijk door de sportbonden.

Thoch is doping een minder groot probleem dan het belabberde imago van die Winterspelen. Salt Lake bleek achteraf een eyepener, vooral dan voor het IOC zelf, dat na analyse van de kijkcijfers in zijn grootste (thuis)markt, de VS, had vastgesteld dat de interesse tanend was. Huidzender NBC schreeuwde al langer om meer spektakel en een moderner programma. Skeleton mag dan gevaarlijk zijn voor wie met 135 kilometer per uur met het hoofd vooruit veilig en snel naar beneden probeert te komen, stoksijf op een plank liggen sprak de Amerikaanse jeugd niet aan. De concurrerende X Games van ESPN daarentegen postten kijkcijfers die de Spelen degradeerden tot een soort live Keno vanuit het bejaardenhome.

In 1992 werd shorttrack toegevoegd aan het programma en in 1998, onder druk van NBC snowboarden. Beide sporten hebben zich al grenzeloos belachelijk gemaakt. Het shorttrack in Salt Lake werd gewonnen door een Australiër Steven Bradbury, die in de halve finale was gesukkeld omdat andere deelnemers waren gediskwalificeerd. Vervolgens overleefde hij de halve finale omdat drie andere atleten voor hem vielen en hij als laatste toch tweede werd. In de finale kon hij uiteraard niet volgen, maar omdat deze keer alle vier de andere finalisten vielen, werd hij olympisch kampioen. En in het snowboarden vier jaar later in Turijn deed de gedoopte vintners met de eindstreek in het zicht nog een showjump en crashte. Weg goud.

De editie van 1998 werd verrassend toegewezen aan Nagano. IOC-leden kwamen handen en taxís tekort om de Japanse vazen naar hun hollen te slepen

In Vancouver in 2010 kwamen nog twee nummers de jonge kijker plezier: snowboardcross en skicross. Vier mannen of vrouwen die elkaar in een smalle pijp de loef proberen af te steken en in een rotovert naar beneden zoeven. Spektakel en valpartijen gegarandeerd. In Vancouver crashte een Canadees zo zwaar dat een beetje kliniek aan te pas.

Dood van een rodelaar

Vancouver had het genoege van laatste dode van de Winterspelen in het eindrapport te mogen opnemen. De Georgische rodelaar Nodar Koezmaritsjvili stierf tijdens een trainingsrun op de dag van de openingsceremonie. In de 41 Zomerspelen vielen maar twee doden: een looper in 1912 kreeg het aan zijn hart en de Deen Knud Enekmann Jensen viel van uitdroging van zijn fiets in 1960 en stierf aan een hersen-trombus. In veertien Winterspelen sinds 1964 vielen vijf doden.

In Winterspelen drijven meestal om snelheid, vaak ook gevaar. Bij ijshockey komt daar nog eens geweld bij. Sinds Sotsji staan ook de slopestijf en halffijf op het programma en bij deze editie viert de big air zijn entree, weer drie uiterst gevaarlijke disciplines. De Winterspelen herdoopen de olympische keus in hoger, sneller, gevaarlijker. De enige uitzondering is curling, schaken op glad ijs. Geen sport, dat klopt, maar er is nog beroep mogelijk door de volgende twee weken te zien is.